

1-18 სტრ., 1r

საქართველოს შიშვენიერ ღმერთთა წიგნი

შისს მაღალ მსულელობას დეანარაღს ივანე
ლეოვიჩს ყოზლარის კამენდანტს ქროინდორქს მე
უღირსი წნტონი კათალიკოსი სრულიად საქ
ართუჭლომას მოვახსენებ მათ ბრძანებულისა მეგრ
თხოვისა რომელიცა დაღათუ მრავალ განსაცდელ შუ
მთხუჭვისაგან დავიწყებდით სახელნი მეფეთა საქართუ
ჭლოსათანი თვთო თვთოდ არღარა მახსოვან მაგ
რა სახელოვანთა მეფეთა სახელნი ანუ გარდაცუალეებანი
მეფეთა გუართანი და ანუ განყოფანი ნათესავნისანი სამ სა
მეფოდ ესენი არიან რომელნიცა ძუჭლთა შინა
მატიანეთა საქართუჭლომასათა წარმიკოთხამნ:

სიტყუა პირუჭლი

უირუჭლად ვიდრე მე მამა ქართლისა და ყოველთა მათ ქართუჭლთა
ესე იგი ქართუჭლთა იმერთა კახთა და ჯავახთა რლთაცა ყოველთა
მათ ეწოდების ქართუჭლი იყო ქართლოს: **ქ** სსწერენ წერილთ მწერა
ლნი სომეხთა და ქართუჭლთანი ვითარმედ ტომისაგან იაფეთისა ყოფად

1-25 სტრ., 1v

ქართუჭლთა და სომეხთა:

რმან აღაშენა პირუჭლად ციხე არმაზისა და დაეშენა მუნ და უწო
და ციხესა მას ქართლი და მიერთგან ეწოდა ყსა ქართლსა ქართლი.
ხოლო ესხნეს ძენი ვიდრემე რლთა პირველი იყო მცხეთოს რომელ
მან აღაშენა ქალაქი აღმოსავლით არმაზისა შორის ორთა მათ მ
დინარეთა მტკუზრისა და არაგვსა და სახელი დასდჳა მას თვსი. ეგე ი
გი მცხეთა. **ქ** მმათაგან მისთა იშენეს კახნი და ჯავახნი და მ
მისა მისისაგან იმერელნი გურულნი რაჭუჭლნი რლნიცა არიან
იმერნი ესე ყოველნი და მთით კერძო სპერისთოთა არაგვისა და
ქსნისათა რაოდენნიცა არიან ენითა ქართულითა მოუბარნი:

ქ უფლოს ძემან მცხეთოსისამან აღაშენა დასავლით მცხეთისა
ქალაქი და სახელი დასდჳა მას უფლის ციხე წიად მდინარისა მტკუზრისა
კლდეთა შინა რლი არს მახლობელ გორისა. ვჰგონებ ვითარმედ ვერ
სითა შვდთა: **ქ** ქადამ განმრავლდა ნათესაობა ქართუჭლთა ხოლო
მომავლობა რომელთასა აქუნდათ არა თუ სახელი მეფობისა ად
ვიოვადებრი რამდე პირველობად და აქუნდა შვდთა ქართლოსისათა პირ
უჭლისა ქართუჭლთა ყოველთა მამისათა მთავრობად. და იჯდა იგი
მცხეთას ქალაქს: **ქ** ამათ ვიოვადათა ჟამთა შა იყუნეს წმ

იდანნი მამათ მთავარნი ზბრაჰამ ოსაკ და ოსაკობ და დიდი იის მზრა ხუჭლი შოვსე და ყოველნი წინასწარმეტყუჭლნი ვიდრე ჟამადმდე ოლექსანდრე შეფისა მაკედონელისა რამეთუ ესეოდენნი იმეფნეს ა მათ ჟამნი ვდ ყოველნი მამამთავარნი და წინასწარმეტყუჭლნი და მეფობანი სირიელთა სპარსთა და მაკედონელთანი ვიდრე მეფობადმდე ჰრომთა გარდაცუღანეს. ე ოლექსანდრემან სპარსეთით მომა ვალმან ანუ მომავალმან სპარსეთად დაიპყრა ოდეს იგი ქართლი

1-25 სტრ., 2r

და დაუტევა კაცი ერთი აზონ ორასითა მხედრითა რლნი იყუნეს იტალიე ლნი და თვნიერ თავადთა რაოდენნიცა აზნაურნი არიან საქართუჭლოსა შა ყოველსა აზონის მკედართა არიან ძენი ესენი ვიდრემე სიტყუა პირუჭლი

აქამდის:

სიტყუა მეორე

ყო ვინმე ჭაბუკი სახელით ფარნავაზ ვიოვადათა რლი ზემო ითქუა და დედა მისი იყო ასული ზაროს მეფისა სპარსთასა და აღზარდა დედამან მისმან ფარ ულად სპარსეთს შინა მით რამეთუ სპარსთა შინა მაკედონელთა იყო მთავრობა და ეშინოდა მათი. ნუ უკუჭ დაროსის ნათესაობის გამო არა რად ევნოს ძესა მისსა და ეშინოდა აზონისაგანცა. რამეთუ მამა და ყოველი სახლი ფარნავაზისი აღისპო ალექსანდრეს მიერ და შემდგომად აზონის მიერ: ზა ვითარ იქმნა ოცისა წლისა ფარნავაზ და წარმოვიდა სპ არსეთით და მოვიდა მცხეთად ად ფარულად შიშითა აზონისათა და ნადი რობასა შინა კლდეთა შორის ღვილისისათა იპოვნა მრავალნი უნ ჯნი და დიდროანნი კერპნი ოქროსა და ვერცხლისანი დამალულნი. ხ წარმო იხუნა იგინი და კერძოთა მეგრელთასა იყო ვინმე თავადი დიდი სახელით ქუჯი. მისცა მრწემი დად თვისი ცოლად ქუჯის და ლაშქარი შეურიგა უნჯითა მით და მოკლა აზონ და დაიპყრა აფხაზეთიდგან ვი დრე დარუბანდამდე და მაშინ მოკუდარ იყო ალექსანდრე. და იწოდა მეფედ და განაგო წესი მეფობისა სპარსთა მეფეთა წესისაებრ, და ამან შეაწყო ენისა სინარნარეთა ქართული: ე- მრავალნი მეფენი იშუნეს ნათ ესავნი ამისნი მაგრა ასწყდა ნათესაობა ამისი და ერთი ოდენ ქალი დაშთა რლსა მოგუარეს ქრმად ქართუჭლთა მე სომეხთა მეფისა ნა თესავისაგან სპარსთა მეფისა სახელით ოდერკი. ადერკი ჟამსა ოგუსტოს სე ისრობასა და იქმნა ჭარნავაზიანთა მეფობისა გარდაცუღლება არშაკიანთად.

1-24 სტრ., 2v

და ესე ვიდრე სიტყუა აქამდის:

სიტყუა მესამე

რმის **ა**დერკის მეფობის ზე იშუა **ა**ნი **ჩ**ნი **ჩ**ნი **ჩ**ნი და ამან ადერკ იმეფა ჟამა დმდე **ა**იოს და **ა**ლავდის კეისართა და ამისგან შთამოვიდეს რა ოდენნი მე ვიდრე ჟამადმდე **ა**იოკლიტიანე კეისრისა და ჟა მას აღსწყდეს მე ნი **ა**დერკისანი **ა**რშაკიანნი და ითხოვეს ქართუჭლთა სპარსთა მეფისა **ა**ოს როვისაგან **ა**იე მეფედ და მისცა უმრწმესი თვისი **ა**ირიან მეფედ ქა რთუჭლთა. სპარსთა და სომეხთა **ა**ეფემან **ა**ოსრო და მოიყუანეს ჭაბუკი **ა**ირიან მეფედ ქართუჭლთა მე სპარსთა და სომეხთა **ა**ეფის **ა**ორო ვისა და მეფე იქმნა **ა**ირიან აფხაზთა და ყოველთა ზემო თქმულისა ქა რთლოსისათა. და არა შეიცჳალა გჳარი **ა**ეფობისა: რამეთუ ხოსროცა მე ფე მამა **ა**ირიანისა **ა**რშაკიანი იყო, არამედ შეიცჳალა სახელი გჳარსა მით რამეთუ არღარა არშაკიანად ად ხოსროვანად იწოდნეს მეფენი ქართ უჭლთანი **ა** მეფე იქმნა სომეხთა ზედა უხუცესი ძმად **ა**ირიანისა **ა**ირდატ. ამან უკჳმ მირიან ისმინა კდ მეფე იქმნა **ა**ოსტანტინე **ა**რომს მე **ა**ოსტა დიდისა და ნათელს ილო სილივისტროს მიერ ჰრო მავლთა პაპის და შდ რაოდენთა არა ფდ მრავალთა წელთა მოვიდა ქალწული **ა**ინნა და განანათლნა ყოველი საქართუჭლოდ შუდნი ქართ ლოსისანი ნათლისა ჭემმარიტისა სარწუნუნობისათა და თვთ **ა**ეფემანცა **ა**ირიან ნათელ ილო და ყთა ქართუჭლთა კელითა **ა**ესტათი **ა**ნტიო ქელ მამათ მთავრისათა რლიცა აღრაცხილ არს **ა**ესტათი იგი რიცხთა შ ორის სამას ათჳრამეტთა **ა**ივიელთა მამათასა:

ა წმიდამან მეფემან **ა**ოსტანტინე ჟამსა ამის **ა**ირიანისასა ჰპოვა ცხო ვრება ყისა სოფლისა პატიოსანი **ა**უარი **ა**ჳისა **ა**ისა და მაცხოვარ

1-24 სტრ., 3r

ისა ჩჳენისა იჳ ქესი ხოლო ფერხითა საუფლოდსა ფიცარი **ა**ხოვ ელს მყოფელისა ჯჳარისა და სამსჳჳალ საუფლო. რლი არს დღეს სამეფოსა **ა**ალაქსა **ა**ოსკოვს. რომელიცა **ა**ათოლიკე **ა**კლესია სა შინა არს მოსკოვს წარმოჳზავენა ამას **ა**ირიანს **ა**ეისარმან **ა**ოსტანტინე:

ა იშჳნეს ამის მირიანის ნათესავისაგან რაოდენნიმე რომელთაგ ანი არს **ა**ახტანგ პირუჭლი რლსა მეელ ლომად სახელ ჰსდებენ ს პარსნი და ესე **ა**ახტანგ იყო ჟამსა **ა**ეოდოსი პირუჭლისა და **ა**ი სა მისისა **ა**რკადიოსთა: ამან **ა**ახტანგ უწოდა ქართლისა **ა**ათ ალიკოსსა **ა**ათალიკოსი ბრძანებითა **ა**ნტიოქელის **ა**ატრიარქ ისათა რამეთუ კელსა ქჳშშე **ა**ნტიოქელისა **ა**ატრიარხისათა იყო ყოველი საქართუჭლოდ ამანვე განყო საეპისკოპოსოებად სამეფო თვისი და დაადგინა ეპისკოპოსნი **ა**თორმეტნი ქართლს. ათორმეტნი ჯავახეთს ორი იმერეთს და ცხრა კახეთს. და ესე ყოველი კელის ქჳშშე ჰყო მცხეთისა და ყოველისა საქართუჭლოსისა კათალიკოსისა. ამანვე მეფემან **ა**ახტანგ აღაშენა ქალაქი **ა**ფილისი ქალაქი ნისანი გაღმართ ტფილისისა. ქალაქი კალისა ჩრდილოთ კერძო ტფილის

ისა და ქალაქი კასპო აღმოსავლით კერძო უფლის ციხისა. ამან ვე აღაშენა ეკლესია საკათალიკოზო სახელსა ზედა ათორმეტთა მოციქულთასა: **ⲉ** შემდგომად **Ⲛ**ახტანგისა შთამოვიდეს რაოდენნი მე მეფენი და ასწყდეს კ^დ და ესე სიტყუა ვიდრემე აქამდის:

სიტყუა მეოთხე

Ⲁქა უკუჲ ვიტყოდეთ **Ⲛ**ეფეთათჳს ბაგრატოვანთა რ^ლნი შემდგომად აღწჳდისა ხოსროვანთასა ესე იგი შვილთა **Ⲛ**ირიან და ვახტანგისათა:

1-26 სტრ., 3v

იქმნეს მეფედ **Ⲛ**ა რომლითა უკუჲ მიზეზითა ამით ვითარმედ მოიოხრა რა **Ⲛ**უდეა **Ⲁ**ქესპასიანეს მიერ და **ⲉ**იტესა რომელნი მე ებრაელთა განნი ივლტოდეს ფარულად შვლნი ტყუჲთაგან წარხმულთა იტალიად შთამოსრულნი შვლთაგან კლეოპასთა. რ^ლნი მოიხსენიების საღმრთოსა შინა სახარებასა [**Ⲛ**უკა 27:] **Ⲛ**უკას მიერ ესენი მოვიდეს **Ⲛ**ერი სალიმად მოოხრებულსა მას ქალაქსა და დაემკვდრნეს მსგავსად მწირთა ქალაქსა მას სამშობლოსა თჳსსა. ხ^ნ ხედვდეს რა მოოხრებასა **Ⲛ**უდეასასა ვერ შემძლეათა ყოფისათა რამეთუ შევდროდეს **ⲕ**ენანი ფ^დდ უმრავლესნი **Ⲛ**უდეანთასა შვილთა მათ ფარულად ლტოლვით მოსრულთა. ჰყუჲს განზრახუა და წარმოვიდეს აღმოსავლად და მოიწინეს დიდსა ერმანიასა მთავართაგან სომეხთასა შეწყყნარებულ იქმნეს მით რამეთუ გამოიკითხეს რა მათი იგი ნათესაობად და სცნეს კ^დ ტომისაგან **Ⲛ**ავით და **Ⲏ**ოლომონ მეფეთა **Ⲛ**სრაილისათა იყუენეს ხოლო ძმა ერთი მათგანი დაადგრა მუნ და ექჳსნი მათგანი წარმოვიდეს ქართლად და ვითარ მოიწინეს ნისანად სამეფოსა ქალაქსა ქართუჲლთასა ჯერეთ არღა აღწჳტილ იყუენეს მეფენი ხოსროიანნი და მეფობდა მაშინ **Ⲏ**ტეფანე და მისგანცა შეწყყალებულ იქმნეს ფ^დდ და ნათელ იდეს რ^ლ ებრაელთა სჯულის შემწყყნარებელ იყუენეს მამულისა მათისა და უხუცესი მათი სახელით გურამ მეფემან სტეფანე **Ⲁ**მის სპასალარ-ჰყო. ესე იგი **Ⲓ**ერდმარშალ ჰყო და სხუანი მოიქცნენ რომელსამე ადგილსა:

ⲉ გურამ დავითიანი **Ⲓ**ერდმარშალი სტეფანე მეფისა იყო კაცი ფ^დდ მჴნე მეცნიერ წერილსა და ფ^დდ მორწმუნე და ჟამსა მას საქართუჲლო იყო შერთულ იმპერიასა ბერძენთასა რომელი იყო დიდი **Ⲛ**უსტინიანე და ცნობილი იქმნა გურამ **Ⲛ**უსტინიანეს მიერ და მიემთხვა პატივსა კურატპალატობისასა: **ⲉ** ჟამსა ამას განდგნენ სომეხნი წმიდისაგან კათოლიკე ეკლესიისაგან და ამისსა ჟამსა იქმნა მოქცევა აფხაზთა სარწმუნ

1-24 სტრ., 4r

ოებად. **Ⲓ**ემმარიტისა **ⲕ**ეს **Ⲓ**ისა ჩუჲნისა **Ⲓ**რუმენტიოს ვისმე მიერ იუსტინიანე კეისრისა საჭურისისა რ^ლნიცა ნათესავით იყო აფხაზი: რ^ლ ამა ჟამ

ამდე აფხაზნი წარმართნი იყვნეს:

წა გურამ იგი დღითი დღე წარმატებოდა წინაშე კეისრისა და მოკუდა სტეფანე იგი მეფე და მეფედ იქმნა **ღ**ურამ ქართუჭლოთა ყ^ლთა **ჯ**ფხაზთა ზე და ნათესაობისათჳს საწინასწარმეტყუჭლოდსა და სიმკნისა მისისა და ესე ვიდრემე სიტყუა აქამდის:

სიტყუა მეხუთე

წა ვითარ შთამოვიდეს რომელნი მე მეფენი გურამისაგან და განიყუნეს სამეფონი ორად . ესე იგი რაოდენნიცა მრავალ გზის მოხსენებულ არიან აქა შუალნი ქართლისანი ხუდა პირუჭლოსა და მეორესა აფხაზეთი და ჟამთა ამათ შ^ა განთავისუფლდა კელის ქვეშეობისაგან **ტ**ნტიოქელთა **შ**ატრიაქისათა

კათოლიკოსი მცხეთისა და ყოვლისა საქართუჭლოისა **ო**რანე ჟამსა მეექვსესა კრებისასა. ხ^ე იყო მეფე ვინმე ქართუჭლოი სტეფანე **ქ**ეთაგან გურამისათა. და ჟამსა ამისა გამოცხადნა ყ^დ უღმთო მახმედ:

შდ მეფეთა რაოდენთამე აღსწყდა მეფეთა ქართუჭლოთა დავითიანთა მეთა **ღ**ურამისათა ნათესაობად და დაიპყრეს საქართუჭლოდ აფხაზთა მეფემან დავითიანმანვე **ო**ხტანგ პ^ლმან რ^{ლი} იყო მეთაგან **ღ**ურამისთა და მის **ღ**აგრატის გამო ეწოდა ნათესავთა მისთა **ღ**აგრატოვან:

ქესეცა საუწყებელ არს რ^ე გურამის ჟამითგან იწყეს განმრავლებად მეთა ქართუჭლოთასა სკოლათა შ^ა **ქ**ოსტანტინე პოლისათა და მოვიდეს ქართლად და ქმნეს სკოლანი ენითა ბერძნულითა და იწყეს თარგმანებად წერილთა და შულის შვილი **ღ**აგრატისი **წ**ავით მესამე რომელმან აღაშენა სოფელი მოოხრებულნი საქართუჭლოდსანი უღთოთა მახმადიანთა მიერ

1-24 სტრ., 4v

გამოჩნდა უძლეველად და არღარა მონებდეს სპარსთა არცა ბერძენთა, არამედ თავისუფალ იყვნეს მეფენი ქართუჭლოთანი შუდნი ვიდრემე მეფადმდე **მ**არის ასულად და ესე ვიდრემე სიტყუა აქამდის:

სიტყუანი მეექვსე

ოყვნეს უკუჭ მეფის **წ**ავით მესამისა შემდგომად მეფენი **წ**იმიტრი მე დავითისა და ძენი დიმიტრისანი პ^{ლი} **წ**ავით. და მეორე **ღ**იორგი რ^{ლი} იყო შუჭნიერ ხილვთა და სახოვან გჳამითა. **წ**იმიტრი უკუჭ მოკუდა და არა და შთა ნათესავი მისი. ხ^ე გიორგი ერთი უკუჭვე ჰყუა რომელ საკურუჭლოი **მ**ამარ:

ტმან უკუჭ **ღ**იორგი ცხოვრებასავე თჳსსა დაადგა გურგზნი ასულსა თჳსსა **მ**ამარს და აღიარეს ყ^ლთა ქართუჭლოთა და აფხაზთა მეფედ. ხოლო იყო **მ**ამარ

ოდეს დაადგა გვრგვნი მამამან ათორმეტისა წლისა. და შდ ორისა წლისა მოკუდა მეფე იგი **ღიორგი** ჭაბუკი და დაფლეს იგი საფლავსა პაპისა მისისა მიერ დავით მესამისაგან აღშენებულსა ფდ შუწნიერ გებულსა გენათს:

ჟამინ ჰსცხეს მეფედ თამარ ყისა საქართუწლოდსა და **ჯფხაზეთისა** ქალაქსა ნისანს და შერთეს მას ქმარი რათა არა უმკვდრო იქმნეს სამეფო მისი ძე ოვსთა მთავრისა სახელით დავით რლი იყო მოხუც დავითიან **ღაგრატოვა** ნისა შთამომავლობათაგან. ესრეთ: **ჰ** მეფენი ვინმე იყუნეს ძმანი ორნი მოსუწს სამეფოსანი. **წავითიან** **ღაგრატოვანნი** შვლთაგან მრავალჯერ მოხსენებულისა **ღუარამისათა**. პირუწლსა უკუწ ძმას ეწოდა **წიმიტრი** და მეორესა **ღიორგი**. **წიმიტრი** უკუწ იყო მეფედ მაგრა ძმამან მისმან **ღიორგი** მიიღო მეფობა და ძე უკუწ ესუა ერთი ყრმა მცირე მეფე სა დიმიტრის იგიც მისტაცა ძმამან მისმან **ღიორგი** და მისცა ოვსთა მთავარს მზეველად: **ღ** მთავარი იგი ოვსეთისა იყო უშვილო და მეძვდ

1-25 სტრ., 5r

რედ თვსსა შეიწყნარა ყრმა იგი და მაშინ ოვსნი და ყაბარდოელნი იყუნეს ყნი ქენენი და ამის ყრმისაგან იშუნეს მრავალნი ოვსეთსა შა ხ შდ ამისსა მრავალ წელთა მისცა დად თვსი რუსუდან ცოლად მეფემან **ღიორგი** მამამან თამარისამან მთავარსა ოვსთასა **ღაგრატოვანსა**. ხოლო ჟამსა სიჭაბუკისასა დაქვრივდა ქალი იგი და მიიქცა ძმისავე თვსისა საქართუწლოდ და მოიყუანა თვს თანა მაზლისა თვსისა ყრმა დავით ქმარი **ღამარისი** და აღიზარდა იგი. **ღ** ასულიცა თვსი გიორგი თამარ მისცა აღზრდად დასა მას თვსსა რუსუდანს: **ღ** რა ჟამს იგი მეფე იქმნა თამარ და ენებათ ქმარი ქართუწლთა და აფხაზთა რათა არა უმკვდრო იქმნეს სამეფო მაშინ ძიება ჰყუეს უკეთუ რლიცა ჰპოვეს ვინმე ღირსი ქრმად მათისა თქუწ ვდ ჭაბუკი ესე დავით ნათესავი არს მეფეთა ჩვენთა **ღაგრატოვანთა** და კეთილ ზრდილი და მხნე ამისი ჰყუეს გამორჩევად და **ღამარცა** თა საქმე ესე და ქმნეს ქორწილი ვითა ვითა ჰმვენოდა სიმაღლისაებრ მეფობისა ქალაქსა ნისანს:

ჟრავალი უკუწ საკვირველნი ჰქმნნა **ღამარ** ვითარ იგი მოიუთხრობენ მათიანენი მცხეთისა და გენათისანი. მრავალნი მძლავრნი და ზუავნი მეფენი უსცხო თესლნი დაამდაბლნა წინა აღმდგომნი თნი. მრავალნი ეკლესიანი და მონასტერნი აღაშენნა და აღშენებულნი განამდიდრნა: **ღ** სომეხთა მეფენი და ალვანიისანი ხარკსა მისცემდენ მას. და ჰყუა მხედრად განწყესებულნი კაცნი ვითარ სამასი ათასი 300000: **წმისგან** უკუწ ერთისა ძისა და ერთისა ასულისა კიდე არა რა იშა და სახელი ძისა მისისა გიორგი ხოლო ასულისა **ჰ** უსუდან: **წმან** უკუწ დაჰყო შა წელიწადი ოცი და ესრეთ მოვიდა იგი წინაშე **ღაფლისა** და იქმნა ძე მისი **ღიორგი** მეფედ წლისა ათშვდმეტისა და ესე ვიდრე სიტყუა აქამდის:

სიტყუა მეშვდე

1-26 სტრ., 5v

შოკუდა გიორგი მეფე და დაშთა ყრმა მცირე სახელით დავით ხოლო მეფე იქმნა რუსუდან და მისი რომელიც დაღათუ შუჭნიერ მსგავსად დედისა თვისისა გარნა არა საქებელ ვითა სანატრელ იგი დედად მისი: **წ**მას უკუჭ **ა**უსუდან განუდგა თავადი ვინმე ქართლისა და ვითარ ჰყო კ^ვდ მონება მისი უკუჭ მისცა მზევლად თავადმან მან მე თვისი ხოლო იხილა რა რუსუდან მზევალი იგი ეტრფიალა მას გარნა არა ისიძუა ა^ვდ ქრმად შეიყუანა იგი პალატსა თვისსა სამეფოსა.

ა მისსა უკუჭ მეფობისა შინა მრავალი ბოროტნი იქმნნას სამეფოსა შინა მისსა და განრისხდა **ი**თი და იქმნად მოსრებად ყოვლისა ქართლისა სპარსთა მ^რ ლტოლვილთა თათართაგან. **ხ** თათარნი ამისსა მეფობასა შ^ა დამპყრობელ იქმნნეს სპარსეთისა. და მრავალთა ადგილთა აზიასთა. **ხ** იყო პირველი მათი **ხინგიზ** რ^{ლი} ყაენ იქმნა: **ქ** ჩ^ნ დავსდუმნეთ საქმეთა თ^ს **ა**უსუდან მეფისათა და ნუ განვასახადებთ მას ვინაითგან იყო ცხებულ უფლისა და მართმადიდებელ:

შოკუდა უკუჭ რუსუდან და დაშთა მე სახელით დავით რომელსაცა ჟამსა თვისსავე ცხოვრებისასა სცხო მეფედ: **ქ** თათარნი მეფობდეს მაშინ საქართუჭლოსა ზ^ა: რ^{ლი} **ა**უსუდან წარსწყმიდა თვთ მპყრობელობად და თათართა მე გიორგი მეფისა რ^{ლი} იყო ძმის წული რუსუდან მეფისი. სახელით დავით და მე რუსუდანისად დავით ორნივე ერთად მეფედ ჰყუჭს. რ^{ლი}თა სიგელნი სამეფონი იხილვებინ დღესაცა ქუჭმო წერილნი ესრეთ. სიგელი ესე მე დავითისაგან ქუჭმო წერილია და მე დავითისგან ქუჭმო წერილია:

ქ დავით მე რუსუდანისა ფ^ვდ მორწმუნე და ღ^{ის} მოშიში იყო გონიერ და კეთილ მსაჯული და სხუაცა იგი დავით ესრეთუჭ მაგრა ჟამსა სიბერისასა სოლომონს მიემსგავსა მე იგი გიორგისი დავით:

წმათ უკუჭნან მოსახელეთა მეფეთა ფრიადი ჰქუნდათ სიყუარული ურთიერთისა. გარნა კაცთა ბოროტთა შუა ჰქმნეს ბოროტნი საემმაკონი

1-26 სტრ., 6r

სიძულილისა მიზეზნი დარათა არა განგრძელდეს სიძულილი შორის ორთავე მათ დავითთა ჰქმნნეს განყოფად სამეფოთა. რ^{ლი} დავითს ძესა გიორგისსა ხუდა ქართლი კახეთი შირვანი და ჯავახეთი რ^{ლი} არს სამთა ვრო ახალ ციხისა და ყაზარდია ოვსეთი და ქისტეთი რამეთუ ოვსეთი და ყაზარდია დაიპყრა სანატრელი თამარ და ქისტეთიცა და ჯიქეთი ეგრეთუჭ თვარა ჟამამდმდე:

ღამარისა არა იყო მეფეთა საქართუჭლოსათა:

ზა ძესა რუსუდანისასა ხუდა იმერეთი გურია ოდიში რაჭა აფხაზეთი სუ ანეთი და ჯიქეთი: **ღ** თვნიერ აფხაზეთისა რ~ლიცა ხუდა დავითს ძესა რუ სუდანისასა ყოველივე საქართველოდ არს და ეწოდების ქუჭმო საქართვ უჭლოდ და ქართლსა კახეთსა და ჯავახეთსა რ~ლ არს ახალ ციხისა სამთავ რო ეწოდების ზემო საქართველო ქართველთა და ორნივე ესე ზემო და ქუემო საქართ უჭლო ქართუჭლი კათალიკოზისა იყო ეპარხია. მაგრა სხუად სამეფოდ რა იქმნა ქვემო საქართველო აფხაზეთისა კათალიკოზისა იქმნა ეპარ ხიად:

ღ საუწყებელ არს ესეცა რამეთუ ძისაგან რუსუდანისა არიან მეფენი იმერთანი და ძისაგან გიორგისა არიან. დღესა რუსთა იმპერიასა შ~ა მყოფნი ძენი ქართველთა მეფისანი და დღესა მყოფნი ქართლისა და კახეთს მეფ ენი ძენი კახთა მეფისანი:

ქერმეცა საუწყებელ არს ესეცა რამეთუ ჟამსა ერთი მეფისასა იყო სა მეფოდ ქალაქად მცხეთა. მაგრა ვინათგან მისცუალა სანატრელმან მეფ ემან ვახტანგ პირუჭლმან ნისანს და ტფილისს ქალაქი სამეფო იქმნა სა მეფო ქალაქად ნისანი რომელთა გაღმაროთ ტფილისისა აღმოსავალით რო მელსა დღესა მოხრებულსა მას მინდორსა ეწოდების ავლაბარი და ესე ვი დრე სიტყუა აქამდის:

სიტყუა მერუჭ

1-26 სტრ., 6v

საუწყებელ ვიდრე არს ესე. რ~ შ~დ დავით მეფისა ძისა ძუსუდანისა რომელია მამა იმერთა მეფეთა არღარა მონებდეს შვილთა დავითისათა მთავარნი ოდიშისა რ~ლსა წოდებულ ჰყოფენ დადიანად. და მთავარნი გუ რიისა რომელთა გურიელი არცაღა აფხაზეთა არცა სჟანნი და არცა ჯიქნი. ა~დ თვსად მთავარნი პ~ლნი მათ შ~ს მყოფნი თავადნი ხოლო აფხაზნი და ჯიქნი მოდრკეს უსჯულოებადცა. ა~დ რაჭად არა სამთავ რო არს ა~დ მისივე იმერეთისა ნაწილი არს:

ღ მეთა დავითისთა ძისა გიორგისთა ჰმონებდეს ყ~ნი ქართველნი რა ძვეცა ხუდა გარნა არღარა ყაზარდელნი არღაცა ოვსნი და არცა ქის ტნი და მისდრკეს უსჯულებადცა ყაზარდელნი ოვსნი და ქისტნი: **შ**რავალჯერ უკუჭ განრისხდა **ი**~თი საქართველოსა ზ~ა უკეთურება თა თვს ქართველსა მაგრა ოდეს მოიქციან **ი**~ისა მყის შეწყალ ებულ იქმნიან მსგავსად ისრაილთა ერისა. ვითარცა მოგვითხრობის წიგნთაგან **შ**~ოსესთა: **ღ**სო **ჩ**ავესთა **შ**~საჯულთა **შ**~ეფეთა **ჩ**~შთთა და **ჩ**ინასწარმეტყუჭლთასა: **ღ**~ მონებდეს მეფენი ქართველთანი თათარ თა ნათესავთა: **ჩ**ინგიზისთა და მეფენი იმერთანი. **ს**ყისარსა და უმეტესი უკუჭ მშვდობად აქუნდავე იმერთა მეფეთა და იცხებდეს ეკლესიასა ქუთ ათისასა და სამეფო ქალაქ მათდა იყო ქუთათისი:

ნუ დაუტევებთ უკუჭ გიორგი მეშვიდისა სახელსა რწლი იყო მეფე ქართუჭლთა რწლიცა ღირს მოხსენებისა არს: **წ**სე უკუჭ წოდებულ ვარს კულავად განთიადითგან ქართლისათა. მით რწ ფწდსა უკეთურებისა ღამესა შწა იყწნეს მეფობადმდე მისა ქართუჭლნი მეფე ნიცა და მთავარნი მაგრა აღმოიჭირვა რა გიორგი ვარსკულავმ ან განთიადისამან განანათლა ღამე იგი სიბოროტისა და მერმელა მზემანცა სიმართლისამან განანათლა სამეფოდ მისი:

ღ უკეთურებასა არა ვიტყვი არათუ სარწმუნეებისაგან ჭწტისა განსუ

1-26 სტრ., 7r

ლასა ვიტყვი არამედ ბოროტთა საქმეთა: **ღ**არწა ამისსა მეფობისა შწა დასცხრეს ყოველნი იგი კაცნი უკეთურნი სიბოროტეთაგან მათთა და იქმწა შეცწალეზა კეთილ მადლიერად:

წა მეფობასა შწა მისსა იყწნეს კეისარნი ბერძენთანი **წ**სალოლოლოსნი. ეგრეთუჭ მეფობასაცა შწა მამისა მისისასა **ღ** რომაელთა და ბერძენთა შორის იყო განყოფილებაჲ ჟამსა მას არა ახალი აწდ ჯერეთ არღა ქმწილ იყო კრება ფლორენცას და ესე ვიდრემე სიტყუა აქამდის:

სიტყუა მეცხრე

წრა საიჭუჭლ არს შწდ გურამ დიდისა დიდისა შეცწალეზად გუარისა მეფეთა ქართლისა და კახეთისა. აწდ მისუჭ და დავითისა და გურამ ის ძირთაგან არიან რტონო ხისა კეთილ სიტყვიერისა **ღ**აგრატისანი უცწალეზლად. დაღათუ იცწალა შწდ თამარის ასულის რუსუდან მეფისა გუარი აწდ **წ**მერთა მეფეთა ოდენ განისაკუთრეს შეცწალეზა იგი და იგინიცა შემდგომად ერთისა ცწალეზისა არღარა აღსწყდეს აწდ მისუჭ რუს უდანისათა არიან ძეთაგანნი:

ღწყოდენ უკუჭ მაღალ მსულელობამან თქუჭწმან უკეთუ არა მიპყრობდეს მე აღზრი თქუჭწნისა მორჩილებისა დუმილი შემიპყრობს აქა გულვეზადთა თწს მოსათხრობელთა და ვერ დამპყრობელ ცრე მლისა ვარ თქმადთა თვს გარწა ვინათგან ითწნებს თქუჭწნი ეგე მაღალ მსახურებაჲ საქართუჭლოსა მეფეთა ტომთა განყოფათა თვს და პროვინციათა თვს საქართუჭლოსათა შემეცწენების ესე არა დაიტევების:

წყწნეს უკუჭ შწდ გიორგი მეშვიდისა მეფენი ძეთაგან მისთა რა ოდენწნიმე დაღათუ არა ფწდ მრავალნი ხოლო იქმწა მეფედ **ღ**აგრ ატ მეოთხე და ჟამსა უკუჭ ბაგრატისს მოიძულა ღწთწ ნათესავი ქართუჭლთა რწ მრავალჯერ იქმწა მოოხრება საქართუჭლოსა მაგრა

1-26 სტრ., 7v

ესე ვითარი არა ოდეს რამეთუ უღთომან **ჩანგ** თემურ ჰყო საკვ
რველი მოოხრებად რ~ლი არა სად სმენილ არს:

აოიწია უკუჭ მძლავრი იგი პ~დ ქალაქი მის სახელოვანი სადა
იცხებდეს მეფენი რ~ლ არს ნისანი. თბილისი კალისა და მას[...]**ნ**ისი
მცხეთა კასპი გორი ურბნისი და ყ~ნი ქალაქნი ქართლისანი ეგრეთვე
კახეთისანი ყოველნი და იმერეთისანი ბრწყინვალე იგი ქალაქი ქუთა
თისი. სამეფო ქალაქი იმერთა ყოვლითურთ ალაოხრა და ესე ყ~ლი
ლანგ თემურის მიერ ცეცხლითა აღისპო

ე~ ერთი უკუჭ საქმე ახალი შემოიღო ყ~დ უღთომან რ~ ტყვსა
წარყუანებად ჰქმნა არცა ერთისა არამედ მოასხიან რა სიმრავლენი
მრავალთა ბევრთანი. მამანი დედანი ჭაბუკნი და ჭაბუკოვანი ყრმანი
და ყრმანი მღუდელნი დიაკონნი. სამღვდელთაგანნი. და მონაზონნი
ყოველნი ეკლესიად მოასხიან და დაწუან ეკლესიასა შ~ა.

ე~ უკანასკნელ მოაგონნა მამამან მისმან ეშმაკმან ესეცა: რამე
თუ სადამე ცხოველს მყოფელსა ჯუარსა შეურაცხ- ჰყოფდის ვინ
განარინიან და მრავალთა ვჰგონებ ვ~დ მილიონისა უმრავლესთა დაიდგეს
გვრგვნი წამებისა:

ე~ დიდი იგი **უ**კლესია მცხეთისა რ~ლი აღაშენა მეფემან **ჩ**ახტანგ პირვ
ელმან რ~ლისა იყო გებულ კამარანი და სჭტნი მარმარილოსანი და იატაკ
იცა მარმარილოდსა ჯერეთ მოწუა ცეცხლითა ბილწმან მან და მერე ძი
თურთ მოფხურა იგი და სხუა ნაბუზარდან იქმნა სახლსა ზ~ა **ი**~ისასა
და ყ~ნი საეპისკოპონი ეკლესიანი და მონასტერნი ქალაქთა და უდაბნოთა
ნი ს~დ დააქცივნა ძირითურთ დასცა ერთი ეკლესია განერა აღუფხ
ურულად ველთაგან მისთა თვნიერ ეკლესია ბოდბისა რ~ლი მაშინ მონას
ტრად იყო სადა მდებარე არს გუამი განმანათლებელისა ჩვენისა წ~ისა
ქალწულა **ჩ**ინნასი და ესე დაჰფარა **ი**~თნ რამეთუ მძლავრთაცა ეშინის ზოგ

1-26 სტრ., 8r

ჯერ სიწმიდეთაგან და იფარა სიწმინდე იგი მაშინ ვითა იერემის მიერ
დამალულნი სიწმიდენი:

არავალნი უკუჭ ბრძოლანი აჩუჭნეს მაშინ ქართუჭლთა ლენგ თემურს
რ~ მეფე **ა**გრატ ფ~დ მცნე იყო ბრძოლათა შ~ა ხოლო შ~დ ვერ განერა მე
ფეცა ა~დ ბრძლასა შინა აღსწყვდეს ლაშქარნი მისნი და თვთ შეიპყრეს
მეფე და წარიყუანა იგი ცოცხალი უღთომან ლანგ თემურ ხ~ დედოფალი
ცოლი **ჩ**ახტანგისი და ძედა ყრმადა გიორგი განერნენ მცირეთა ვიეთმე
მხევლითა და რაოდენთამე კაცითა საერისთაოსა შ~ა და ეგრეთუჭ **კ**ათალი
კოზიცა სამოელ განერა მცირითა ვიეთმე სამღვდელთა კაცითა:

ქ ვითარ მოიწია უღთო იგი შარვანად განუტევა მეფე იგი **ქ**აგრატ ცოცხალი და მისცა მეფობავე მოოხრებულისა მის სამეფოსა და თვთ წარ ვიდა სპარსეთად:

ქაშინ არცაღა ერთი სოფელი არცა და ბაკი სახლი სადამე არცა ეკლეს ია იპოებოდა ქართლისა შინა თვნიერ საერისთაოთა არაგვსა და ქსნისათა **ხ** თუ სადამე მორჩნენ და ურღვეველად ეკლესიანი იგინი რ[~]ლნი პირუჭელ ალოხრებულ და დაუშენ იყუნეს:

ქ მოკუდა უკუჭ მეფე **ქ**აგრატ მწუხარებისა მისგან დიდისა და არა ვინ უწყის თუ სადა დაფლეს იგი. რ[~] მცხეთა მოფხრული იყო და ყოველნი ეკლესიანი დარღუჭულ იყუნეს და ესე ვიდრე სიტყუა აქამდის:

სიტყუა მეთე

ქდ ანტიოხოს მეორესა უღთოდა მის ლანგ თემურისაგან მოოხრებისა იქმნა მეფედ გიორგი ძე ბაგრატისა. გარნა სახელით ოდენ მეფე რამეთუ არა რაჲ აქუნდა მას სამეფო არცა იცხო მან და მოკუდა იგიცა **ქ**ა სიჭაბუკისასა და დაშთა ყრმაჲ მცირე რომელსა **ქ**ლექსანდრე **ქ**ლი. ხოლო იყო რა რვისა წლისა უწოდეს მეფედ და იყო ალოხრებულ ქართლი ჯავახე თი კახეთი შირვანი და სადაცა ვინ თუ სადამე განძრომი იყო შთამოვიდეს.

1-26 სტრ., 8v

მთით დაიწყეს შენება დაბათა.

ქ სანატრელი იგი დედა მისი დედოფალი აღზრდიდა **ქ**ლექსანდრეს მეცნიერებისა საღმთოთა წერილთასა და ჰმოგუარა მას კოსტანტინოპოლოთ მოძღუარი ვინმე კაცი **ქ**ის მეტყუჭლი და დაისწავნა ალექსანდრე კნინდა ზეპირ ყოველნი საღ მრთო წერილნი და ყ[~]ლნი სიმგრგვლე გარემოსა მეცნიერებისა:

ქა ვითარ იქმნა ოცისა წლისა მეორემან [ჩეემია] იწყო ზღუდეთა ქალაქი სათა დარღვეულთა განახლება და სახლთა სამეფოთა მაგრა ვერლარა აღ აშენა სახელოვანი ნისანი ქალაქი ა[~]დ ტფილისს მისულა ქალაქი სამეფოდ და ყ[~]ნი **ქ**კლესიანი რაოდენნიცა საეპისკოპოსონი ანუ მონასტერნი მოეფხ ურნეს უღთოსა ლანგ თემურს ყოველნივე აღადგინა და განახლნა და ჰყვს ენკ ენია დიდი რ[~]ლიცა ეკლესია განახლოს:

ქ თვთ ეკლესია დიდი მცხეთას აღაგო მეორემან ზორაბაბელი და ჰყო ენკენია დიდი **ქ**ლსა ბერსა რ[~]ლიცა დღეინდელად დღემდე ჰგიეს ყ[~]სა საქართუჭლოსა შ[~]ა დღესასწაულად დიდად :

ქ სოფელნი და ქალაქნი ყ[~]ნი აღაშენნა. რ[~] ფ[~]დ მხნე იყო იგი ბრძოლათა შინა და მჰსავასად დავითის მამისა მისისა შეამრწუნნა უცხო თესლნი რამეთუ მრავ ალ გზის ებრძოლა მათ მკვდრთა სპარსეთისათა და რ[~]ლიცა აღიღოს ქალაქი

და წარმოიღოს ნატყვენავი და წარმოასხნის დედა წულითა ტყუენი და რა ჟა მს მივიდის სამეფოდ თვსად მისცის მკუდართა თვს ხუთი და თვთ ალი ლის ერთი და მიართვს წმიდათა უკლესიათა ხოლო ტყუენი იგი არცა ერთი განისყიდებოდა ანდ სადამე სამეფოდ აღიყუანიან თვსთა ქალაქთა და სოფელთა დასახლებდიან მშვდობით და უკეთუ თავადთა თვს თვსთა სო ფელთა უბრძანის თავადთა მათ და სახლებად და რაოდენნი მხედართა ჰყუან დიან ფასი მეფისაგან მიეცემოდის და ქალაქთა მეფისათა დასა ხლდებიან.

ორმეოც წელ უკუჭ იმეფა საკვრველმან მან და არცა ერთისა ნახევარისა

1-27 სტრ., 9r

მიმღებელ იქმნა გლეხთაგან და ჟამსა მეფობისა მისისასა ვერცა თავადნი მიიღებდეს რასმე გლეხთაგან თსთა. რ ახალშენი იყო მაშინ სამეფო მისი და სწადოდა ფდ აღეშენოს ქართლი:

ე ყლი მისი ათისაგან ერთი გლაზაკთა მისცემდა და ამით ვითარცა მზე საყდარი მისი დადგა წინაშე ლისა დაიპყრა აფხაზეთი და იმერთაცა სამეფოდ და ყლი რაოდენნიცა განყოფადმდე აქუნდავე საქართუწლოსა მეფეთა და ყაბარდიაცა ოვსნი და ქისტნი და მახლობელნი აფხაზნი ჯიქნი და მახლობელნი იმერთანი ს უანნი იქმნა ერთ სამეფოდ ვა პლ მამათა მისთა აქუნდა:

ზ ვითარ იქმნა ორმეოცდა რვისა წლისა ალექსანდრე დიდი მოუწოდა ძეთა თვსთა რომელთა პირმშოდ მონაზონ იყო სახელით დავით და უახტა ნგს უკუჭ მისცა რლი იყო ძე მეორე აფხაზეთი ჯიქეთი სვანეთი ოდიში გურია და ყლი სამეფოდ იმერთა მეფეთა და უწოდა მეფედ: **ნიმიტრის** ქართლი ჯავახეთი ოვსეთი ყაბარდაი და ქისტეთი და უწოდა მეფედ ედ და უმრწმესსა ძესა გიორგის მისცა კახეთი, ჰერეთი, რლსა შა არს ჭარი და კავი მცირენი თემნი და შაქისა სადა ჰსმთავრობდა აქამდე აჯიჩალაბი და მირვანი რლისა დედა ქალაქ არს შამახია: და არა უწოდა მეფედ ანდ მთავრად და მოუწოდა მთავართა სამეფოსა თვსისათა ყთა და ესრეთ მოათუალნა იგინი ძეთა თსთა და დასდჳა. მაშინ ყოველსა სამეფოსა ძეთა თვსთასა სულსა ზა ნახევარი მარჩილისა და სხჳა არა რად ხოლო ძესა მას თვსსა პირმშოსა მონაზონსა **ზავითს** მისცა **კათალიკოზობა** მცხეთისა და ყისა საქართუწლომსა რლიც აქუსვე ჳელის ქუჭშე დღეს კათალიკოზსა საქართუწლომსა. და თვთ მონაზონ იქმნა და სა ხელ იდჳა ათანასისა განჰბრწყინდაცა ღუაწლითა მონაზონებისათა და ესრეთ მოვიდა მრჩობლითა გვრგვნითა წინაშე **ოქ** ლისა.

ე ჟამსა მეფობისა მისისასა იქმნა კრება ფლორენციას და ჟა დასასრულს მეფო ბისა მისისასა აღიღეს კონსტანტი პოლი თურქთა და ესე ვიდრე სიტყჳა აქამდის:

სიტყჳა მეათერთმეტე

1-23 სტრ., 9v

℣ ლექსანდრე უკუჭ პლისა ძეთა ვიტყოდეთ განყოფასა ესრეთ იქმნა რა მეორე ძე ალექსანდრესი ვახტანგ მეფე იმერთა აფხაზია და სხუათა რლი ითქუა მოკუდა უკუჭ უმვილოდ და არღარა აღწყუჭტილ იყუნეს ძენი ძუსუდანისანი რომელია მეფენი იმერთანი და სამეფო მათი დაიპყრეს მათუჭ და აფხაზეთიცა ეგრეთუჭ და ოდიში და სჟანი თვსთავე მთავართა დაიპყრეს რლთა აქუნდა ალექსანრემდე პი რუჭლი.

℣ ზიმიტრი მეფე ქართლისა ძე მესამე ალექსანდრესი და ღიორგი მთავარი კახეთ ისა ჰმონებდეს მეფეს სპარსთასა და განიყო სამეფო ორად მაგრა ჯავახეთი რი არს პროვინცია ახალი ციხისა დიდით მთავრითურთ თვსით მონებდა მეფესა დიმიტრის: **შ**ონაზონ უკუჭ იქმნა **შ**ეფეცა ზიმიტრი და უწოდეს დამიანე და მეცა მინახავნ ხატი მისი მონაზვნობისა სახითა, რამეთუ სადაც ძე ვიმყოფებოდი მონასტერსა შინა მრავალ მთისასა მუნ აღასრულა სრბა ცხოვრებისა თვსისა და იქმნა ძე მისი **ს**ოსტანტინე მის წილ მეფედ. ხ მოკუდა ღიორგიცა **შ**თავარი კახეთისა და იქმნა მის წილ მთავრად კახთა ზა ალექსანდრე ძე მისი და უწოდეს კახთა მაშინ მთავარსა თვსსა მეფე:

℣ მოკუდა **შ**ეფე **ს**ონსტანტინე და მიიღო მეფობა ძემან მისმან დავით რლსა მშვდად სახელს ჰსდებენ და ესუა ძმა რომელსა ეწოდა **ღ**აგრატ. და მოკლა **℣**ლექსანდრე მეფე კახეთის ძემან მისმან ღიორგი. რლსა **ს**ავ ღიორგიდ სახელს სდებენ. და იქმნა მის წილ მეფედ და ამბრა ძმაცა თვსი დიმიტრი და თვთ ჰავ ღიორგი მოიკლა სიბოროტეთა და ავაზაკობათა შინა ქართუჭლთა მიერ:

შოკუდა უკუჭ ქართლისა მეფე **ზ**ავით მონაზონ ქმნილი და მეფე იქმნა მის წილ ძე მისი **ს**უარსაბ და ესე ვიდრე სიტყუა აქამდის:

სიტყუა მეთორმეტე

სუარსაბის მეფობისა დასაბამს იყო ფდ მძლავრება სპარსთა საქართუჭლოსა

1-25 სტრ., 10r

ზა **ღ**არნა **ს**უარსაბის მეფობისა შა ვერღარა მძლავრობდეს რ სხუა ვინ **ღ**ედე ონ იქმნა სპარსთა ზა ლუარსაბ ვითარ იგი გედეონ მადიანსა ზა:

℣ აქა დამადუმებს ძე სიმხნე ლუარსაბი და **შ**აცხოვრად ერისა თვსისა მოცემად მისი **ი**ის მიმართ თუ სადამე ვჰსდუმენე არ ღირს დუ მილით თანა წარსვლისა არიან სიმხნენი მისნი:

℣ ესე უკუჭ ვჰსთქუათ მისთვს და ჰტი ვჰსთქუათ რ მოთხრობად **ს**უარსაბის სიმხნეთა ყოვლთითურთ მჰსგავს არს ჰტად მავაბელისა **უ**უდას სიმხნეთა და სიკუდილიცა მავაბელისა იუდაებრ მიიღო ბრძოლათა შა უცხოთა თესლთაგან მეშურნეობისა შინა არა თუ აჩრდილისა სჯულისა ად

ქტისა სარწმუნოებისა ქეს ღის ჩჳწნისასა.

ღ მოკუდა რა დაწყლული მეფე ზუარსაბ რლნ არა ოდეს მონა არცა ამონა სამეფო თვისი სპარსთა მეფე იქმნა ძე მისი სიმეონ პირველი მის წილ. ხ კახთა ზა იყო მამინ ზეონ დიდი ძე სავ გიორგისა რლნცა მოკლა მამა თსი ხოლო იმეფა სიმეონ არა მშვდობით უცხო თესლთაგან და უკანასკნელ ბრძოლასა შა თურქთა წარიყუანეს ტყჭედ კონსტანტინე პოლის და მიიცჳალა მუნ და იქმნა ძე მისი ლიორგი მეფედ მის წილ ამისსა მეფობასა დაიპყრეს თურქთა ქჭყანა ჯავახეთისა და უარ ჰყჭს და დაუტევეს თვთ მთავარმან ჯავახეთისაგან და სამთავრომან მისმან ონი ჩვენი უესო ქე და იქმნების მახმედიან ხ იყო ჯავახთა ზა მეფედ ალექსანდრე ძე ზეონ დიდისა:

ღ მოკუდა უკჭ გიორგიცა მეფე წამლითა უღთოსა შამახიასათა და იქმნა მის წილ მეფედ ძე მისი ლუარსაბ მეორე. ფდი ჭაბუკი ასაკითა ხოლო მიულოცა ალექსანდრე მეფე კახეთისა მისა თვისისა კონსტანტინეს მიერ და იქმნა უკეთური იგი კონსტანტინე მეფედ მკულებლად მამისა და ძე მისათვისისა ლიორგი და მიემსგავსა იგი ცა საქმეთა ჰავ გიორგისათა პაპისა თვისისათა. ხოლო მოკლა თვით იგიცა უღმრთო კონსტანტინე კახთა მიერ და ესრე ვიდრემომდის სიტყჳა აქამდის:

სიტყჳა მეთსამეტე:

1-26 სტრ., 10v

ღ ჰსთქჳათ რა უღმრთოსა კონსტანტინეს მიერ მოკულად მამისა თვისისა მეფისა Ⴢლექსანდრეს მესამისა და მამისა თუისისა გიორგისი და მოკულაცა მისი ვახტანგ მეფე იქმნა შდ უღმრთოსა კონსტანტინესა ოეიმურაზ პირჭლი კახთა ზედა. ხ ესე ოეიმურაზ მის წული იყო Ⴢლექსანდრესი მისაგან თვისისა მოკულულისა და ძე კახთა მეფისა ზავითისი:

ღ მამამან ამის ოეიმურაზისამან ზავით ძემან Ⴢლექსანდრე მესამისამან მიიღო მეფობად კახთა მამას თსსა ალექსანდრეს სიცოცხლესავე შინა და თვთ იქმნა მეფედ. ხოლო არა ჰყოვნა სასჯელმან საღმრთომან და მოკუდა მეფე კახთა ზავით სიცოცხლესავე შა მამისა თვისისა და მეფედ კახთავე იქმნა Ⴢლექსანდრე ხ შდ სიკუდილისა ალექსანდრესა და უკეთურისა მის კონსტანტინესა მეფედ კახთა იქმნა ოეიმურაზ პირჭლი:

ღ ჟამსა მას იყო ქართლისა ლუარსაბ მეორე:

ღ მოიწია უკჭ უღმრთო შაჰაბაზ მეფე სპარსთა კახეთს და მოაოხრა კახეთი ქა ლანგ თემურ ეგრეთჭ სახედ ამან და სოფელნი და თვთ ყდ შჭწ იერი იგი ქალაქი ლრემი სადაცა მეფობასა განაგებდეს მეფენი კახთანი გარდაასახლნა სპარსეთად ვითარცა ჰყოსს ნაბუქოდონოსორ უერუსალემსა ზედა და უუდეასსა და ლუარსაბ მეფე ქართლისა წარმოიყუანა ასტრაბათა და მოკლა მუნ მოშთობისა მიერ ხოლო ლუარსაბ არა ესუა ძე არცაღა ძმა და არსწყდა მეფისა სიმეონ პირჭლისა ნათესაობა:

შაშინ ქართულთა წინა აღმდეგად სპარსთა მეფისა ჰყუეს მეფედ ქართლისად. მეფე კახთა თეიმურაზ პირუჭლი რამეთუ ცოლი თეიმურაზისი და იყო მეფისა **ზ**უარსაბ მეორისა და სცხეს მეფედ ტფილისს გარნა არა თავს იდუა ესე მეფემან ჰსპარსთამან ად წარმოჰგზავნა ქართლსა ზა ლაშქარნი უთუალავნი და მოვიდეს მდინარესა ზედა ალგეთისასა:

რინაფცა ქართულთაგ შეეკრიბნეს ლაშქარნი ვითარ ოცდა ოთხი ათასი **ლ**შაშინ განრისხდა ღთი საქართულლოსა ზედა და მოსწყდეს ლაშქარნი საქართულლო

1-25 სტრ., 11r

სანი ოცი ათასი კაცი და ივლტოდა მეფე თეიმურაზ იმერეთად. ხ ჰყუჭს სპარსთა მეფედ ქართლისად სახელით **ა**ოსტომ ვინმე ფდ მოხუცებული ძე **რ**ა[.....] გრატოვა ნთავე მახმადიანი რ მეფესა ქართლისასა სიმეონ პლსა რლი ზემო ვახსენეთ ჰყუა ძმადა უმრწმესი სახელით **ზ**ავით ესე დავით წარვიდა სპარსთა მეფისა და მახმადიან იქმნა. და ცოლნი და შვილნი მისნი ყნივე დაშთეს ისპაანად. და ესე **ა**ოსტომ მუნ იშუა ქალაქსა ისპაანს და მეფედ ჰყუჭს ესა სპარსთა მემკვირდეობისა ძლით და ესე ვიდრე სიტყუა აქამომდის:

სიტყუა მეთათხმეტე:

შეფე უკუჭ ქართლისა იქმნა როსტომ მისცნა ციხენი **ღ**ფილისისანი მეფესა სპარსთასა და დარღუჭულნი ქალაქთა ზღუდენი განაახლნა და იმეფა ვითარ ოც წელიწად ოდენ და დიდსა სიბერესა მიიწია ხ არა ჰყუა ძე არცა ასული და ეძიებდა რათამცა ვინ ჰპოვოს ბაგრატიანთაგანი რათა იმემკვდროს ხოლო იყუნეს მაშინ ბაგრატიანთაგანი შვლთაგან კონსტანტინე ქართულთა მეფისათა და ჯეროვან იყო რათა მათგან ვინმე დაიმკუდროს ქართლი:

სრეთ უკუჭ ძიებასა შინა იყო მეფე როსტომ განიზრახა უკუჭ მემკვდრედ თუსა ყოფად ვახტანგის ბაგრატიანისა. ვითარ უკუჭ **ღ**აგრატიან იყო **რ**ახტანგ მეთათრთმეტესა უკუჭ სიტყუასა შინა მოვიხსენეთ რა მეფე ქართულთა **ზ**ავით **ა**იე შეფისა **ს**ონსტანტინესი. და ამის დავითისაცა ძმადა მოგვხსენებოეს სახელით **ღ**აგრატი ამას **ღ**აგრატს მისცა მეფემან დავით სამთავროდ რლისა სახელი არს მუხრანი ხოლო ამის **ღ**აგრატის ძე იყო **რ**აკლი და **ა**იე **რ**აკლისა რჩილ. **ა**იე **ზ**რჩილისა **რ**ახტანგ **ა**იე **რ**ახტანგისი **ა**ეიმურაზდა **ა**იე **ა**ეიმურაზისი **რ**ახტანგ მე სამე რლი იმემკვდრა მეფემან როსტომ:

ქ მოკუდა მეფე იგი **ქოსტომ** და მეფე იქმნა **წახტანგ** მესამე:
წმან დაიპყრა იმერეთიცა ოდიში გურია ქართლი კახეთი ხოლო შირვანი ადრე
წარსწყმიდეს კახთა მეფეთა და შაქისა რ~ლსა აჯიჩალაბის სამთავრო არღარა იგი

1-25 სტრ., 11v

აქუნდათ კახთა მიერიტვან მოაოხრა რა შაჰაბაზ სპარსთა მეფემან კახეთი:

ქ დასუა კახთა შ~ა მეფედ მეფემან ვახტანგ ძე თჳსი პირმშო არჩილ და თჳთ
მეფობდა ქართლსა და იმერეთს ზ~ა გარნა ვერღარა ეძლო დაპყრობად სამთავროსა
ახალ
ციხისასა მით რ~ თურქთა ეპყრათ იგი:

ქ შ~დ ჟამთა როსტომის მეფობისათა მეფე კახთა **ქეიმურაზ** ვერღარა დადგრა
კახეთს შ~ა რამეთუ ფ~დ მოხუცებული იყო და ძე უკუჭ მისი დავით მოკლულ
იყო ავაზათაგან ნადირობასა შინა და ერთი ოდენ მხოლო მას წული ოდენ ჰყუა
სახელით ირაკლი დედითურთ წარგზავნა რუსეთად წ~ე მეფისა: **ჯლექსი შ~ი**
ხაილოვიჩის და აღიზარდა რუსეთს შ~ა ყრმა იგი რომელსა რუსნი უწოდებენ
ნიკოლას:

ქ მეფე იგი ქართველთა **წახტანგ** ფ~დ გონიერი იყო და მხნე და ჰქმნა მეფობად
ოცსა წელსა ბედნიერებით და პირმზედ ძე მისი წარვიდა. კახეთით რ~ლა მეფე
არჩილ და დაიპყრეს მეფობა იმერეთისა.

წა შ~დ მოკუდა მეფე ვახტანგ და იქმნა მეფედ ძე მისი **ქიორგი** და **ჯრჩილ**. წარ
ვიდა **ქუსეთად** და მუნ აღესრულა ჟამსა **სეტრე** პირველისა **წმპერატორობისასა**
რ~ლისა **ქენიცა** სამნიც მოსწყდეს იმპერიას შ~ა რუსეთისასა და დაშთა ასული სა
ხელით **წარია** რ~ლიცა მოკუდა ჟამსა ანნა **წვანენას** **წმპერატორობისასა**.

ქ ვჰსთქუათ ესეცა რამეთუ განუდგა მეფე იგი ქართუჭლთა **ქიორგი** **ქე**
წახტანგისი მეფესა სპარსთას და მიუღო მეფობად ქართუჭლთა **ქიორგ**
ის მეფემან სპარსთამან და მისცა ირაკლის ძის წულსა **ქეიმურაზს** კახთა მეფი
სასა აღზრდილსა **ქუსეთს** შ~ა **ნიკოლოზ** სახელ დებულსა **ქუსთა** მიერ და ესე
ვიდრე სიტყუა აქამდის

სიტყუა მეთხუთმეტე

ქ ვითარ იხილა მეფემან ქართუჭლთამან გიორგი რამეთუ მოეღო მეფობად
წარვიდა წინაშე სპარსთა მეფისა ხოლო იხილა რა სიტუჭლე გიორგისი სპარსთა

1-25 სტრ., 12r

მეფემან ჰყო სპასალარი და მეფობაცა ქართლისა მისცა მას და შუეფესა ორაკლის მისცა მეფობად კახთა საკუთარი თვისი:

✚ მოკუდა ორაკლიცა მეფე და მეფეცა ოიორგი მოიკლა ბრძოლათა შა ყანდაარსა და იქმნა სპასრთა შუეფისა მიერ მეფედ ქართუჭლთა ხოსრო ძმის წული მეფისა ოიორგისი და ძე ლეონისი რლსა სპასალარობაცა აქუნდა სპარსთა მეფისა და მეფედ კახთა იქმნა ძე კახთა მეფისა ორაკლისი ზავით:

✚ მეფეცა იგი ხოსრო მოიკლა ბრძოლასა შინა იგიცა ყანდაარს დაშთა მცირე ძე რომელი მოკუდა და ასული ერთი სახელით ანნა რომელიცა იმყოფების დღეს სამეფოსა ქალაქსა მოსკოვს:

✚ ვითარ იგი მოკუდა მეფე იგი ქართუჭლთა ლოსრო სპარსთა მეფისა მიერ მეფე იქმნა ქართუჭლთა ზა ძმა მისი იესე მამა ძე უნდოფსა და მოიყუანა მან ცოლი ასული კახთა მეფისა ირაკლისა და მეფისა კახთასა დავითისი დედაა ჩი და შემდგომად რაოდენსამე წლისა მეფე ოახტანგ მეოთხე სპარსთა მეფისა მიერ სპასალარი იქმნა და მამასა ჩემსა მიელო მეფობად ქართუჭლთა მეფემან სპარსთა მან და მისცა ძესა მეფისასა ოახტანგისასა ღაქარს მეფობად:

✚ კდ შდ რაოდენსამე წლისა მიელო მეფობა ბაქარს მეფემანვე სპარსთა მან და მისცა მეფესა ვახტანგს მამასა ღაქარისასა:

✚ მოკუდა მეფე კახთა დავით და მეფედ კახთა ჰყო სპარსთა მეფემან ძმა დავითისი და ძე ორაკლი მეფისა კახთასა სონსტანტინე: კდ შდ ორისა წლისა ანუ სამისა მიულო ქართუჭლთა მეფობად ვახტანგს მეფემან სპარსთამან და მისცა კახთა მეფესა სონსტანტინეს:

✚ ვითარ იხილნა მრავალ ჯერ სიცრუჭნი სპარსთა მეფემან ოახტანგი და თურქნიცა მოვიდეს და დაიპყრეს საქართუჭლოდ წარვიდა იმპერიას ძუსთა სა ჟამსა სანატრელისა პეტრე პირუჭლისასა ყოვლითურთ მისით და მუნ აღესრულა ქალაქსა ასტრახანს და ესე ვიდრემე სიტყუა აქამდის:

სიტყუა მეათექვსმეტე:

1-27 სტრ., 12v

✚ არვიდა რა იმპერიად რუსეთად ოახტანგ მეოთხე დაუტევა ძმად თვისი ნაცულად თვისა მეფე ოესე მამად ჩი. ხ მაშინ იპყრობდეს ქართლს თურქნი მოკუდა მამაც ჩემი და მოკლეს თურქთა მეფეცა კახთა სონსტანტინე და კახთა მეფედ იქმნა თურქთა მიერ ძეიმურაზ მეორე ხოლო ჟამსა ძეიმურაზის კახთა მეფობისასა თურქნი მეფობდეს ქართლსა ზა ფაშა იგი ჯავახეთისა რლ არს ახალ ციხისასა: და მერმე დაიპყრა რა ქართლის შაჰნადირ ხანნი სპარსთანნი მეფობდეს ქართლსა ზა:

✚ შდ რამდენთამე წელთა მისცა მეფობისა ქართლსა შაჰნადირ მეფესა კახთა ძეიმურაზს მეორესა და მეფობად კახეთისა ძესა ძეიმურაზს ორა

კლის მეორესა: ხოლო იცხო მეფემან **მ**-ეიმურაზ ჩემ უღირსისაგან:

რიტყოდეთ ამასცა ვითარმედ დღესა რადვეცა არს ქართლისა პროვინცია უპყრიეს მეფესა ქართლისასა უკეთუ არა აღოხრებულ იყო გარნა ქყნა იგი ახალ ციხისა რელი არს ჯავახეთი. შემდგომად მეფისა ქართუჭლოთასა **ხ**უარ საბ დიდისა უპყრიეს თურქთა და არს მუნ ფაშა პლი იგი მათი ათაბაგი რელიცა განაწესებს მთავრად. მეფემან თამარ ყოვლისა საქართუჭლოდსამან ხოლო მთავარი იგი ჯავახეთისა თურქთა დაპყრობამდე მონებდა მეფესა ქართუჭლოთასა ხოლო პროვინცია კახეთისა მესამე უკუჭ ნაწილი არღა რა არს დღეს ჯელის ქუჭშე კახთა მეფისა. რამეთუ შირვანი ადრით მიეღო და შაქისი ჟამითგან შააბაზის მოხრებისა ხოლო შაქისა ნაწილი არს ჭარიცა რომლისა მიერ აღოხრებულ იქმნა კახეთი ახალთა ჟამთა შა გარნა რადვეცა აქუს დღეს კახთა მეფესა მუნ არიან ყნივე:

რჰსთქუათ კუალად ესეცა ვითარმედ დედა **რ**აკლი **შ**-ეორის რელი არს დღეს **შ**-ეფედ **კ**ახთა ასული იყო **შ**-ეფისა **ქ**ართუჭლოთასა **რ**ახტანგ **შ**-ეოთხისა და **შ**-ეფისა **ღ**-აქარისა:

ჲ მეუფესა მას საუკუნეთასა უხრწნელსსა უხილავსა მხოლოსა ბრძენსა **ი**თსა პატივი დიდება უკუნითი უკუე ამინ: